

BİÇER GÜNER

Attorneys-at-Law

TÜRKİYE'NİN İLK İKLİM KANUNU YAYIMLANDI

Giriş

Türkiye'nin 2021 yılında Paris Anlaşması'na taraf olmasını takiben, 2053 yılı için net sıfır emisyon hedefi açıklanmış ve bu hedef doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadele, sera gazı emisyonlarının azaltımı ve uyum politikalarının yasal temele oturtulması yönünde önemli adımlar atılmıştır. Bu kapsamda 09.07.2025 tarihli ve 32951 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7552 sayılı İklim Kanunu ("Kanun"), Türkiye'nin 2053 yılı için ilan ettiği net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda hazırlanan ilk kapsamlı iklim çerçeve kanunudur.

Kanun ile sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum faaliyetlerinin yürütülmesi, bu süreçte izlenecek planlama ve uygulama araçları, finansman mekanizmaları, izin ve denetim prosedürleri ile kurumsal yapılanma düzenlenmektedir.

İklim Politikalarının Uygulama Araçları ve Kurumsal Yapılanma

Sera Gazı Emisyonlarının Azaltımı

Sera gazı emisyonlarının azaltımına yönelik faaliyetler Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında hazırlanan Ulusal Katkı Beyanı (“UKB”) ve net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda yürütülmektedir. Enerji, su ve hammadde verimliliğinin artırılması, kirliliğin kaynağında önlenmesi, yenilenebilir enerjiye geçiş, düşük karbonlu yakıt ve hammaddelerin teşviki, karbon ayak izinin azaltılması, elektrifikasyon ve temiz teknolojilerin geliştirilmesi gibi çok boyutlu önlemler alınması öngörülmektedir. Bu önlemler, adil geçiş ilkesi gözetilerek uygulanmaktadır.. Bu çerçevede, kamu kurumları ve özel sektörün emisyon azaltımını uzun vadeli hedeflerle uyumlu şekilde planlaması gerekmektedir.

İklim Değişikliğine Uyum

İklim değişikliğine uyum faaliyetleri ise, doğal ve sosyal sistemlerin iklim karşısında dayanıklılığını artırmaktır. Su kaynakları yönetimi, doğa temelli çözümlerin uygulanması, biyolojik çeşitliliğin korunması, korunan alanların genişletilmesi, çölleşme ve erozyonla mücadele ile tarım sektörünün iklim dirençli hale getirilmesi gibi çeşitli politika alanlarını kapsamaktadır. Uyum sürecinde, ekosistem temelli yaklaşımlar ve arazi tahribatının dengelenmesi gibi sürdürülebilirlik ilkeleri ön planda tutulmaktadır.

Planlama ve Uygulama Araçları

Ulusal ve Yerel Planlama

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren İklim Değişikliği Başkanlığı ("Başkanlık"), iklim politikalarının merkezi düzeyde belirlenmesi, uygulanması ve izlenmesinden sorumludur. Başkanlık; strateji ve eylem planlarının koordinasyonu, sera gazı emisyonlarının takibi ve karbon piyasalarının düzenlenmesi görevlerini yürütmektedir. Yerelde ise valilerin başkanlığında oluşturulacak İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulları, ilin koşullarına uygun yerel eylem planlarını hazırlayıp uygulayacaktır. Bu planların 31.12.2027'ye kadar tamamlanması, gerekirse bu sürenin Cumhurbaşkanı kararıyla bir yıl uzatılması mümkündür.

Finansman ve Teşvik Araçları

İklim yatırımlarını desteklemek amacıyla finansal ve teknolojik araçlar düzenlenmiştir. Yeşil finansman, sürdürülebilir sermaye piyasaları, iklim risklerine uyumlu sigorta sistemleri ve banka kredilerine erişimin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Döngüsel ekonomi kapsamında atık geri dönüşümüne yönelik teşvikler öngörülmekte; çevresel yatırımları sınıflandırmak üzere Türkiye Yeşil Taksonomisi oluşturulacaktır. Ayrıca, ithal ürünlerin karbon emisyonlarını dikkate alan Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması ile Avrupa Birliği mevzuatıyla uyum sağlanması amaçlanmaktadır.

Yeni Mekanizmalar ve Piyasalar

Kanun ile iklim politikalarına piyasa temelli mekanizmalar entegre edilmiştir. Türkiye’de ilk kez uygulanacak karbon piyasası araçları ve bunlara ilişkin düzenlemeler bu alanda önemli bir yenilik olarak öne çıkmaktadır.

Emisyon Ticaret Sistemi (“ETS”)

Kanun ile Türkiye’de ilk kez ulusal düzeyde bir Emisyon Ticaret Sistemi kurulmuştur. ETS, belirli sektörlerdeki işletmelere yıllık emisyon hakkı tahsis edilmesi ve bu hakların alınıp satılabilmesine dayanır. ETS kapsamında işletmelere tahsis edilecek emisyon hakları, Başkanlık tarafından hazırlanacak ve Resmî Gazete’de yayımlanacak ulusal tahsisat planı çerçevesinde belirlenecektir. İşletmeler, yıllık sera gazı emisyonlarını tahsisatları oranında dengelemekle yükümlüdür. ETS kapsamında faaliyet gösterecek işletmelerin Başkanlık’tan emisyon izni alması zorunludur; izinsiz veya raporsuz faaliyetlerde idari para cezaları öngörülmüştür. Bu kapsamda, doğrulanmış emisyon raporu bulunan işletmelere, son beş yıldaki en yüksek emisyon değeri üzerinden ton başına 5 TL; raporsuz işletmelere ise 1.000.000 TL ile 10.000.000 TL arasında idari para cezası uygulanacaktır.

Öte yandan, ETS kapsamında tesis edilen tahsisat yükümlülüklerinin belirli bir kısmı, eşdeğer miktarda karbon kredisi ile denkleştirilebilecek olup, bu amaçla Başkanlık nezdinde bir karbon kredilendirme ve denkleştirme sistemi kurulacaktır. Ayrıca, ETS dışında kalan işletmelerin gönüllü olarak bu sisteme dâhil olması ve kendi emisyonlarını karbon kredisi satın almak suretiyle dengelemesi mümkün kılınmıştır. Bu yolla, karbon piyasalarının genişlemesi ve karbon nötr dönüşümün teşviki hedeflenmektedir.

Karbon Piyasası Kurulu ve Danışma Kurulu

Karbon Piyasası Kurulu, Başkanlık koordinasyonunda kurularak ETS politikalarının belirlenmesi, tahsisat planlarının onaylanması ve uluslararası piyasa açılımlarının yönetiminden sorumludur. TOBB'un (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) yürütücülüğündeki Danışma Kurulu ise sanayi ve iş dünyası temsilcilerinden oluşan, Kurul'a stratejik öneriler sunan danışma organıdır.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması ("SKDM")

Kanun ile, ithal edilen malların üretim sürecinde ortaya çıkan gömülü karbon emisyonlarını maliyetlendirmek amacıyla SKDM kurulması öngörülmüştür. AB ile uyumlu olarak kurulan SKDM, ithal ürünlerin üretiminde oluşan karbon emisyonlarını fiyatlandırmayı amaçlamaktadır. Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülecek bu sistem, karbon yoğun ürünlere ek maliyet getirirken, ETS kapsamında yükümlülüğü bulunan ihracatçıların mükerrer ödeme riskini azaltacaktır. SKDM, yeşil dönüşüme uyumlu ticareti teşvik eden ve karbon kaçağını önlemeye yönelik stratejik bir araçtır.

Türkiye Yeşil Taksonomisi ("TYT")

TYT, çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayan ekonomik faaliyetleri sınıflandıran bir yasal çerçeveyi teşkil etmektedir. Yatırımcılara yeşil projeleri belirlemede objektif ölçütler sunacak bu sistem, iklim finansmanı ve çevresel raporlamada ortak referans olarak kullanılacaktır. Ayrıca, yeşil krediler ve teşviklerle karbon azaltıcı yatırımlar desteklenecek; geri dönüştürülmüş malzeme kullanımı gibi çevresel yükümlülükler getirilebilecektir.

Gelirler ve Finansman

Kanun, karbon piyasalarından elde edilen gelirlerin yalnızca iklim projelerinde kullanılmasını öngörmektedir. Emisyon izni bedelleri, ETS tahsisat satış gelirleri, karbon kredilerinden alınan paylar ve para cezalarının %50'si gibi kalemler genel bütçeye özel gelir olarak kaydedilecek ve Başkanlık bütçesinde özel ödenek olarak tutulacaktır. Kullanılmayan tutarlar devredilecek, Cumhurbaşkanı ilave kaynak ayırabilecektir. Ayrıca, Başkanlık bünyesinde 10 milyon TL sermayeli döner sermaye işletmesi kurulacak; fonların %90'ı iklim projelerine, %10'u adil geçiş politikalarına aktarılacaktır.

Yaptırımlar ve Denetim

Kanun kapsamında getirilen yükümlülüklerin denetimi ve ihlallerine uygulanacak yaptırımlar ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Denetim yetkisi İklim Değişikliği Başkanlığı'na ait olup, gerekli hallerde yerinde denetim yapılabilir. İşletmeler, emisyon verileri ve teknik belgeleri sunmakla yükümlüdür; analiz giderleri kendilerince karşılanır. Emisyon raporu sunmama, izinsiz faaliyet, tahsisat yükümlülüğüne uyulmaması, bilgi vermeme ve yanıltıcı beyan gibi ihlallerde idari para cezaları ve faaliyet durdurma gibi yaptırımlar uygulanacaktır. Cezalar Başkanlık tarafından kesilecek, itirazlar idari yargıya taşınabilecek, ancak dava açılması tahsilatı durdurmayacaktır. Ayrıca, fiilin suç oluşturması halinde ceza hükümleri de uygulanabilecektir.

Mevzuat Deęiřiklikleri ve Geçiş Hükümleri

- Kanun ile birlikte ETS'nin uygulanmasını desteklemek amacıyla evre Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır; İklim Değişikliği Başkanlığı'nın yasal statüsü netleştirilmiş, ETS piyasasının denetimi EPDK'ya (Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu) verilmiştir.
- ETS öncesinde bir pilot dönem ngrlmř olup bu dönemdeki yükümlülük ihlallerine düşük oranlı cezalar uygulanacaktır.
- Emisyon izni alma süreci için işletmelere üç yıl, gerekirse ek iki yıl süre tanınmıştır.
- Kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin iklim planlarını 31.12.2027'ye kadar hazırlamaları gerekirken, bu süre Cumhurbaşkanı ve Bakanlıkça birer yıl uzatılabilecektir.
- Gönüllü karbon piyasasında ise sistem kurulduktan sonra kayıt yükümlülüğü başlayacak, geçiş süresi bitmeden yaptırım uygulanmayacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme

7552 sayılı İklim Kanunu, Türkiye'nin 2053 yılı için belirlediği net sıfır emisyon hedefine ulaşmak üzere iklim değişikliği ile mücadele alanında kurumsal, teknik ve hukuki altyapıyı oluşturan ilk çerçeve kanun niteliğindedir. Kanun ile kamu kurumları, yerel idareler ve özel sektörün iklim politikalarına uyum yükümlülükleri açıkça tanımlanmış, emisyon azaltımı ve uyum faaliyetlerinin piyasa temelli araçlarla desteklenmesi sağlanmıştır. Bu kapsamda işletmelerin, faaliyetlerinin her aşamasında sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve azaltılması yönünde Kanun'da düzenlenen hükümlere titizlikle riayet etmeleri ve özellikle ETS'ye geçiş sürecine hazırlıklı olmaları büyük önem taşımaktadır.

İletişim



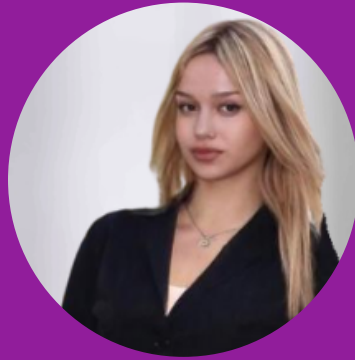
Can Güner
Kurucu Ortak
can.guner@bicerguner.com



Elif Şatır
Kıdemli Avukat
elif.satir@bicerguner.com



İrem Efe
Avukat
irem.efe@bicerguner.com



Selin Bek
Yaz Stajyeri
summerintern1@bicerguner.com



Arda Doğramacılar
Yaz Stajyeri
summerintern2@bicerguner.com

BİÇER GÜNER

Attorneys-at-Law